

Valentin Gheorghiu și Varujan Cozîghian

În sala mică a Palatului Republicii Socialiste România, pianistul (de clasă internațională) Valentin Gheorghiu, continuând seria concertelor sale de cameră inițiate cu Mariana Sîrbu și Ștefan Gheorghiu, a oferit, miercuri 17 noiembrie, o nouă seară de muzică de cameră, colaboratorul său fiind, de astă dată, excelentul violonist și prim-concertmaestru al Orchestrei simfonice „George Enescu”, Varujan Cozîghian. Piesa de deschidere a programului a fost fermecătoarea Sonatină în Sol major pentru vioară și pian, op. 400 de Dvorak, cântată cu o remarcabilă subliniere a contrastelor de formă și de conținut ale celor patru mișcări componente, dominate de firul roșu al unei nescăpate invenții melodice, alimentată de folclorul național ceh, dar și de muzica populară americană (lucrarea a fost scrisă în perioada activității marelui muzician ceh la New York).

În dramatica Sonată a VII-a în do minor, op. 30, nr. 2 de Beethoven, dialogul strîns dintre cele două instrumente concertante a evidențiat conținutul învolburat și dlocotitor al primei părți (Allegro con brio), în contrast cu seninătatea transmندانă a Finalului, în care tensiunile și vehemența, revolta și mîniile se sting într-o comprehensiune filozofică a existenței. Dar, între cele două părți de extremitate amintite, finețea sentimentului și drămuirea nuanțelor în revărsarea de melos a mișcării a doua, Adagio cantabile, verva și dinamismul jucăușului Scherzo (Allegro) ne-au convins că această capodoperă a muzicii clasice de cameră a fost adînc studiată, spre a fi redată, cu toate elementele ei afective, într-un elan mai mult decît convingător.

O lucrare de tinerete a compozitorului post-romantic Richard Strauss, Sonata în mi bemol major, op. 18, rareori cîntată la noi, a constituit culminația serii, cei doi artiști evidențînd forța creatoare a ilustrului compozitor german.

O operă epigonică capătă astfel un sens, căci fiecare mare compozitor a fost fiul spiritual al antecesorilor săi, exprimînd, cu autentică forță emoțională, alături de ceea ce s-a imprimat în conștiința sa din cultura și arta trecutului, propria sa viziune și sensibilitate.

La aplauzele publicului, cei doi concertiști au prezentat, într-o ireproșabilă interpretare, o parte din Sonata de Debussy, cîntată cu tot ceea ce reclamă de la interpreții săi această muzică a celor mai subtile moduri de intonație și diferențiate gradații dinamice.

Orchestra de cameră din Praga

În absența orchestrei sale simfonice, plecată, la începutul stagiunii de toamnă, într-un lung turneu în Europa de vest, Filarmonica „George Enescu” și-a început activitatea cu admirabilele concerte ale celebrei Orchestre simfonice din Moscova. Ea a continuat ciclul schimburilor artistice cu țările prietene și vecine prin două excepționale serii de muzică, oferite, în sala Ateneului Român, de puțin cunoscuta la noi, dar celebră în întreaga lume, Orchestra de cameră din Praga, formație unică în modul ei de organizare, concertînd fără dirijor. Dacă, pentru profan, acest aspect al absenței dirijorului ar putea apărea ca un amănunt de semnificație pur publicitară, pentru melomanul familiarizat cu pregătirea minuțioasă a concertelor simfonice dirijorul este ceea ce italienii numesc, pe drept cuvînt, „profesorul orchestrei” sau „il direttore”. El este elementul generator, interpretul partiturii, factorul de coordonare și omogenizare a grupurilor instrumentale, în vederea obținerii unei discipline impecabile a execuțiilor, ceea ce presupune contopirea vocilor instrumentale într-un unic instrument, capabil să redea sensul adînc al muzicii, laolaltă cu stilul și modalitatea concretizării lor sonore, sinteză a personalității șefului de orchestră și a personalității colective a ansamblului cărui el îi dă viață. Privită sub acest aspect tradițional, Orchestra din Praga este un organism artistic de primă clasă, care, lucrînd pe principiul muzicii de cameră, adică, al stimulării inițiativei și gândirii fiecărui membru, ajunge la rezultate uimitoare, comparabile cu acelea ale celor mai bune formațiuni simfonice avînd dirijorul sau dirijorii ei. Orchestra din Praga numără numai 36 de membri, repartizați în toate compartimentele orchestrei de tip clasic, dar fiecare dintre ei este un artist, familiarizat cu stilurile muzicale, stăpîn pe mijloacele și funcția expresivă a instrumentului la care cîntă. Așa se explică transparența realizată în interpretarea celor trei fugi pentru orchestră de coarde ale compozitorului contemporan ceh Flosman, execuția impecabilă a Concertului nr. 3 în do minor de Beethoven (solist, Boris Krajny) și, *last but not least*, superbul elan și subtilitatea gradațiilor dinamice realizate în redarea unei capodopere a simfonismului clasic vienez, Simfonia nr. 99, londoneză, de Joseph Haydn. Răspunzînd solicitării publicului entuziast, formația pragheză a executat, cu un brio inegalabil, uvertura operii mozartiene *Nunta lui Figaro* și un fragment, în pizzicato, din muzica unui balet de Gluck, necunoscut la noi, *Balada lui Don Giovanni*.

V. Cristian